

**Briuselis, 2026 m. liepos 1 d.
(OR. en)**

11287/26

**Tarpinstitucinė byla:
2025/0268 (NLE)**

**ATO 34
CADREFIN 318**

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

data: 2026 m. birželio 29 d.

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 10568/26

Dalykas: Pasiūlymas dėl TARYBOS REGLAMENTO, kuriuo nustatoma 2028–2034 m. Lietuvos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo paramos programa ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2021/101
– Dalinis bendras požiūris

Delegacijoms priede pateikiamas 2026 m. birželio 29 d. Tarybos (užimtumo, socialinės politikos, sveikatos ir vartotojų reikalai) posėdyje pasiekto dalinio bendro požiūrio dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2028–2034 m. Lietuvos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo paramos programa ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2021/101, tekstas.

2025/0268 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REGLAMENTAS

**kuriuo nustatoma 2028–2034 m. Lietuvos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo
nutraukimo pagalbos programa ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2021/101**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į 2003 m. Stojimo aktą, ypač į jo 56 straipsnį ir prie jo pridėto Protokolo Nr. 4
3 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) pagal Protokolą Nr. 4 dėl Ignalinos atominės elektrinės, pridėtą prie 2003 m. Stojimo akto¹, Lietuva įsipareigojo iki 2004 m. gruodžio 31 d. galutinai sustabdyti Ignalinos atominės elektrinės 1 bloką, o iki 2009 m. gruodžio 31 d. – 2 bloką ir vėliau nutraukti tų blokų eksploatavimą;
- (2) laikydamosi savo įsipareigojimų pagal Stojimo aktą, Lietuva su Sąjungos parama uždarė abu blokus iki nustatytų terminų ir padarė didelę jų eksploatavimo nutraukimo pažangą. Siekiant toliau mažinti radiacinio pavojaus lygį reikalingi tolesni darbai. Remiantis parengtomis sąmatomis šiam tikslui po 2027 m. reikės papildomų finansinių išteklių;

¹ OL L 236, 2003 9 23, p. 944, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/acc_2003/act_1/pro_4/sign.

- (3) atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimas pagal šį reglamentą turi vykti remiantis Sąjungos branduolinės saugos teisės aktais, t. y. Tarybos direktyva 2009/71/Euratomas², ir atliekų tvarkymo teisės aktais, t. y. Tarybos direktyva 2011/70/Euratomas³. Pagal tuos teisės aktus galutinė atsakomybė už branduolinę saugą, panaudoto branduolinio kuro saugą ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą tenka Lietuvai;
- (4) 2003 m. Stojimo akto Protokole Nr. 4, pripažinus, kad dviejų Ignalinos atominės elektrinės 1 500 MW galios RBMK tipo reaktorių, paveldėtų iš Sovietų Sąjungos, pirmalaikis sustabdymas ir galiausiai jų eksploatavimo nutraukimas neturi precedento ir yra išskirtinė, šalies dydžio ir ekonominio pajėgumo neatitinkanti finansinė našta Lietuvai, teigiama, kad Sąjungos parama pagal Lietuvos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo pagalbos programą (toliau – Programa) bus nenutrūkstamai tęsiama ir po 2006 m., kitų finansinių programų laikotarpiais;
- (5) [šiuo reglamente nustatomas Programos orientacinis finansinis paketas;]
- (6) įgyvendinant Programą turėtų būti užtikrintas nuoseklumas, suderinamumas ir sinergija su atitinkama Sąjungos politika ir programomis, visų pirma su Tarybos reglamentu [XXX]⁴ nustatyta Bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje ir eksploatavimo nutraukimo priemone;

² 2009 m. birželio 25 d. Tarybos direktyva 2009/71/Euratomas, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema (OL L 172, 2009 7 2, p. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/71/oj>).

³ 2011 m. liepos 19 d. Tarybos direktyva 2011/70/Euratomas, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo Bendrijos sistema, (OL L 199, 2011 8 2, p. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

⁴ TARYBOS REGLAMENTAS (ES) .../..., kuriuo nustatoma 2028–2034 m. bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje ir eksploatavimo nutraukimo priemonė ir panaikinami reglamentai (Euratomas) 2021/100 ir (Euratomas) 2021/948, (OL ..., ..., ELI: ...).

- (7) sparčiai kintančioje ekonominėje, socialinėje ir geopolitinėje aplinkoje pastarojo meto patirtis parodė, kad reikia lankstesnės daugiametės finansinės programos ir lankstesnių Sąjungos išlaidų programų. Siekiant šio tikslo, atsižvelgiant į Programos tikslus ir užtikrinant 2028–2034 m. biudžeto asignavimų įvykdymą ir pakankamą nuspėjamumą biudžeto vykdymui, skiriant finansavimą turėtų būti tinkamai atsižvelgiama į kintančius politikos poreikius ir Sąjungos prioritetus, nustatytus susijusiuose Komisijos paskelbtuose dokumentuose, Europos Parlamento rezoliucijose ir Tarybos išvadose;
- (8) Programai taikomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509⁵. Jame nustatytos Sąjungos bendrojo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklės, tarp jų – taisyklės, susijusios su dotacijomis, apdovanojimais, nepiniginiu dovanojamu turtu, viešaisiais pirkimais, netiesioginiu valdymu, finansine parama, finansinėmis priemonėmis ir biudžeto garantijomis;

⁵ 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (OL L, 2024/2509, 2024 9 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (9) pagal Reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013⁶, Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 2988/95⁷, Tarybos reglamentą (Euratomas, EB) Nr. 2185/96⁸ ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/1939⁹, Sąjungos finansiniai interesai turi būti ginami proporcingomis priemonėmis, įskaitant pažeidimų ir sukčiavimo prevenciją, nustatymą, ištaisymą ir tyrimą, prarastų, nepagrįstai išmokėtų ar neteisėtai panaudotų lėšų susigrąžinimą ir, kai tikslinga, administracinių nuobaudų skyrimą. Visų pirma, pagal reglamentus (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ir (Euratomas, EB) Nr. 2185/96, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) gali atlikti tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje, siekdama nustatyti, ar nebūta Sąjungos finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo, korupcijos ar bet kurios kitos neteisėtos veiklos atveju. Pagal Reglamentą (ES) 2017/1939, Europos prokuratūra gali tirti Sąjungos finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo ir kitos neteisėtos veiklos atvejus, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/1371¹⁰, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos. Pagal Reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509, bet kuris asmuo arba subjektas, gaunantis Sąjungos lėšų, turi visapusiškai bendradarbiauti siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, suteikti būtinas teises ir prieigą Komisijai, OLAF, Europos prokuratūrai ir Europos Audito Rūmams ir užtikrinti, kad visos Sąjungos lėšų naudojimo procese dalyvaujančios trečiosios šalys suteiktų lygiavertes teises;

⁶ 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999, (OL L 248, 2013 9 18, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

⁷ 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995 12 23, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

⁸ 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų (OL L 292, 1996 11 15, p. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

⁹ 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje, (OL L 283, 2017 10 31, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

¹⁰ 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017 7 28, p. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

- (9A) Programa turėtų būti įgyvendinama visiškai skaidriai ir atskaitingai naudojant Sąjungos išteklius, kad būtų išsaugotas visuomenės pasitikėjimas Sąjungos lėšų naudojimu. Visi finansiniai poreikiai, kuriais grindžiamas kiekvienas įgyvendinimo etapas, turėtų būti skaidriai dokumentuojami ir pagrindžiami;
- (10) [Programa turi būti įgyvendinama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) [XXX]¹¹ [Veiklos rezultatų reglamentas], kuriuo nustatomos biudžeto išlaidų stebėjimo ir veiklos rezultatų peržiūros sistemos taisyklės, įskaitant taisykles, kuriomis užtikrinamas vienodas reikšmingos žalos nedarymo ir lyčių lygybės principų, nurodytų atitinkamai Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 33 straipsnio 2 dalies d ir f punktuose, taikymas, Sąjungos programų ir veiklos rezultatų stebėsenos ir ataskaitų apie juos teikimo taisykles, Sąjungos finansavimo portalo sukūrimo taisykles, programų vertinimo taisykles, taip pat kitas horizontaliąsias visoms Sąjungos programoms taikytinas nuostatas, kaip antai nuostatas dėl informavimo, komunikacijos ir matomumo;]
- (11) šis reglamentas neturi įtakos jokių būsimų valstybės pagalbos procedūrų, kurių gali būti imtasi pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 107 ir 108 straipsnius, rezultatams;
- (12) finansavimas pagal šį reglamentą pirmiausia turėtų būti skirtas veiklai, kuria įgyvendinami eksploatavimo nutraukimo saugos tikslai;

¹¹ OL L..., p.

- (13) Programa turėtų apimti žinių kūrimą ir dalijimąsi patirtimi, siekiant Sąjungoje išlaikyti tokias žinias ir kompetenciją, kad būtų sustiprintas jos pramonės konkurencingumas, technologinis suverenumas ir strateginis savarankiškumas branduolinių įrenginių eksploatavimo nutraukimo sektoriuje. Įgyvendinant Programą įgytos žinios, patirtis ir išvados, susijusios su eksploatavimo nutraukimo procesu ir atliekų tvarkymu, turėtų būti skleidžiamos Sąjungoje ir už jos ribų, kai tinkama, įtraukiant trečiąsias valstybes, laikantis Sąjungos politikos ir tikslų, koordinuojant veiksmus ir užtikrinant sinergiją su Komisijos branduoliniais įrenginiais Jungtinio tyrimų centro (JRC) objektuose, nes tokiomis priemonėmis sukuriamą didžiausią Sąjungos pridėtinę vertę ir prisidedama prie darbuotojų ir plačiosios visuomenės saugos bei aplinkos apsaugos. Bendradarbiavimo apimtis, tvarka ir ekonominiai aspektai turėtų būti išsamiai išdėstyti daugiametėse darbo programose ir taip pat galėtų būti reglamentuojami valstybių narių tarpusavio susitarimais arba valstybių narių ir Komisijos susitarimais;
- (13A) Programa turėtų užtikrinti aukščiausius radiacinės saugos standartus eksploatavimo nutraukimo veikloje dalyvaujantiems darbuotojams ir plačiai visuomenei bei aplinkai, įskaitant sveikatos ir saugos priemones, įgūdžių ugdymą ir tinkamas darbo sąlygas, visapusiškai laikantis Sąjungos teisės aktų, standartų ir atsargumo principo. Atsižvelgiant į galimą didelę ir ilgalaikę riziką, susijusią su branduoliniais įrenginiais ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymu, vykdant visą veiklą pagal Programą turėtų būti vengiama užkrauti nepagrįstą našą ateities kartoms;

- (14) JRC turėtų sudaryti palankesnes koordinuotos žinių apie branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimą sklaidos tarp įvairių Sąjungos suinteresuotųjų subjektų sąlygas, pavyzdžiui, atlikdamas rinkos analizę, peržiūras ir žinių poreikių Sąjungoje ir, kai aktualu, trečiosiose valstybėse vertinimą, nustatydamas galimas bendradarbiavimo kryptis, suinteresuotuosius subjektus ir sritis, kuriose įgyvendinant Programą įgytos žinios suteiktų didžiausią pridėtinę vertę, ir plėtodamas dalijimosi žiniomis formatus. Įgytų žinių sklaidą turėtų finansuoti JRC. Bet kuri valstybė narė turėtų galėti inicijuoti ryšių plėtojimą ir mainus žinių sklaidos tikslais. Kai aktualu, atsižvelgiant į Sąjungos strateginius interesus ir prioritetus, tokiuose mainuose galėtų dalyvauti trečiosios valstybės, laikantis veiksmų, vykdomų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą [XXX]¹² [Globali Europa] ir Tarybos reglamentą [XXX]¹³ [INSC-D], ir juos papildant. Pagal Programą sukauptomis žiniomis visų pirma turėtų būti stiprinami Sąjungos pajėgumai. Visa informacijos sklaida už Sąjungos ribų turėtų būti užtikrinama tinkama Sąjungos saugumo interesų, intelektinės nuosavybės, informacijos slaptumo ir konfidencialumo bei technologinės lyderystės apsauga;
- (15) Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimas turėtų būti vykdomas remiantis geriausiomis turimomis techninėmis žiniomis ir tinkamai atsižvelgiant į branduolinės energetikos objektų, kurių eksploatavimas turi būti nutrauktas, pobūdį ir technologines specifikacijas, kad būtų užtikrinta sauga ir didžiausias įmanomas efektyvumas, atsižvelgiant į geriausios Europos ir tarptautinės praktikos pavyzdžius, siekiant užtikrinti veiksmingą eksploatavimo nutraukimo veiksmų įgyvendinimą;

¹² OL L..., p.

¹³ OL L..., p.

- (16) Programos įgyvendinimo efektyvumas turėtų būti optimizuotas proporcingai mažinant Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo veiklą vykdančių darbuotojų skaičių ir juos reorganizuojant. Atsižvelgiant į išmontavimo veiklą, kuri turi būti vykdoma [2028–2034 m.], ir į tai, kad Ignalinos atominė elektrinė pasirinko visišką reaktorių šachtų centrinių zonų išmontavimą pavesti išorės subjektams, eksploatavimo nutraukimo veikloje dalyvaujančių darbuotojų skaičių turėtų būti siekiama sumažinti trečdaliu, palyginti su etato ekvivalentų skaičiumi 2024 m. pabaigoje. Kai aktualu, darbuotojams, kuriuos paveiks darbo jėgos reorganizavimas ir užsakomųjų paslaugų procesas, gali būti suteikta tikslinė galimybė pasinaudoti perkvalifikavimo, kvalifikacijos kėlimo ir persikirstymo priemonėmis;
- (17) veiksmingą eksploatavimo nutraukimo proceso raidos stebėseną ir kontrolę turėtų užtikrinti Lietuva ir Komisija, kad būtų garantuota didžiausia pagal šį reglamentą skiriamo finansavimo Sąjungos pridėtinė vertė, nors galutinė atsakomybė už eksploatavimo nutraukimą tenka Lietuvai. Stebėseną ir kontrolę apima veiksmingą pažangos vertinimą ir prireikus taisomųjų priemonių taikymą. Tuo tikslu įsteigtas stebėsenos ir informavimo funkcijas atliekantis komitetas, kuriam bendrai pirmininkauja po vieną Komisijos ir Lietuvos atstovą, kaip nurodyta darbo programose;
- (18) remiantis įgyvendinimo ataskaitos rezultatais turėtų būti galima peržiūrėti Programai skirtų asignavimų sumą;

- (19) pagal šį reglamentą bendrai finansuojama veikla turėtų būti nustatyta neperžengiant ribų, nustatytų eksploatavimo nutraukimo plane, kurį Lietuva pateikė pagal Reglamentą (Euratomas) Nr. 1369/2013¹⁴, ir vėlesnėse jo peržiūrose. Eksploatavimo nutraukimo plane apibrėžta Programos taikymo sritis, galutinė būklė nutraukus eksploatavimą ir pabaigos data; į jį įtraukti eksploatavimo nutraukimo darbai, su jais susijęs tvarkaraštis, išlaidos ir reikalingi žmogiškieji ištekliai. Kai aktualu, laikydamosi Lietuvos teisės aktų nuostatų arba įvykus reikšmingam įvykiui, turinčiam įtakos to plano turiniui, per trumpesnę laikotarpį, Lietuva turėtų pateikti atnaujintą eksploatavimo nutraukimo planą Komisijai, kad ji jį apsvarstytų rengdama daugiametes darbo programas;
- (20) veikla pagal Programą turėtų būti vykdoma Sąjungai ir Lietuvai kartu dedant finansines pastangas. Nustatyta didžiausia Sąjungos bendro finansavimo riba, laikantis bendro finansavimo praktikos, nustatytos pagal ankstesnes programas. Atsižvelgiant į palyginamų Sąjungos programų praktiką ir sustiprėjusią Lietuvos ekonomiką, nuo Programos pradžios iki pagal šį reglamentą finansuojamos veiklos įgyvendinimo pabaigos [Sąjungos bendro finansavimo norma neturėtų viršyti 86 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.] Likusią bendro finansavimo sumą turėtų skirti Lietuva ir kiti nei Sąjungos biudžetas šaltiniai, kaipantai tarptautinės finansų įstaigos ir kiti paramos teikėjai;
- (21) buvo tinkamai atsižvelgta į Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 22/2016¹⁵, joje pateiktas rekomendacijas ir Komisijos atsakymą;
- (21A) buvo atsižvelgta į [...] Europos Parlamento teisėkūros rezoliuciją dėl Tarybos reglamento dėl Lietuvos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo paramos programos (Ignalinos programos), kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 2021/101;

¹⁴ Tarybos reglamentas Nr. 1369/2013 ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/101 dėl Sąjungos paramos Lietuvos branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimo pagalbos programai (OL L 346, 2013 12 20, p. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1369/oj>).

¹⁵ Specialioji ataskaita Nr. 22/2016 „Nuo 2011 m. Lietuvoje, Bulgarijoje ir Slovakijoje įgyvendinant ES branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimo pagalbos programas padaryta tam tikros pažangos, tačiau dar laukia itin svarbūs neišspręsti uždaviniai“, Europos Audito Rūmai.

- (22) Programa patenka į Lietuvos nacionalinės programos taikymo sritį pagal Direktyvą 2011/70/Euratomas;
- (23) siekiant užtikrinti vienodas Programos tikslų įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011¹⁶;
- (24) šiame reglamente nustatyti Sąjungos finansavimo vykdymo metodai ir formos turėtų būti pasirenkami pagal tai, ar jais galima pasiekti konkrečius veiksmų tikslus ir užtikrinti rezultatus, atsižvelgiant visų pirma į kontrolės sąnaudas, administracinę naštą ir tikėtiną reikalavimų nesilaikymo riziką. Taip pat turėtų būti atsižvelgiama į fiksuotųjų sumų, fiksuotųjų normų ir vieneto įkainių naudojimo galimybes ir į finansavimą, nesusijusį su išlaidomis, kaip nurodyta Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 125 straipsnio 1 dalyje;
- (25) Programa pakeičia Reglamentu (ES) 2021/101 laikotarpiui nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. nustatytą programą. Todėl tas reglamentas turėtų būti panaikintas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

¹⁶ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai, (OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

1 straipsnis

Dalykas

1. Šiuo reglamentu **laikotarpiui nuo 2028 m. sausio 1 d. iki 2034 m. gruodžio 31 d.** nustatoma Lietuvos Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo paramos programa (toliau – Programa).
2. Šiame reglamente taip pat nustatomi Programos tikslai, jos biudžetas [laikotarpiui nuo 2028 m. sausio 1 d. iki 2034 m. gruodžio 31 d.], Sąjungos finansavimo formos ir tokio finansavimo teikimo taisyklės.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) eksploatavimo nutraukimas – administracinių ir techninių priemonių, kuriomis sudaromos sąlygos nutraukti visą branduolinės energetikos objekto reguliuojamąją kontrolę ar jos dalį ir kuriomis siekiama užtikrinti ilgalaikę visuomenės ir aplinkos apsaugą, be kita ko, mažinant likusiųjų radionuklidų kiekį medžiagose ir objekto aikštelėje, įgyvendinimas;
- 2) eksploatavimo nutraukimo planas – dokumentas, kuriame pateikiama išsami informacija apie siūlomą eksploatavimo nutraukimą ir kuris apima pasirinktą eksploatavimo nutraukimo strategiją; eksploatavimo nutraukimo veiklos tvarkaraštį, pobūdį ir eiliškumą; taikomą atliekų tvarkymo strategiją, įskaitant nebekontroliavimą; siūlomos galutinės būklės aprašą; dėl eksploatavimo nutraukimo susidariusių atliekų saugojimą ir šalinimą; eksploatavimo nutraukimo laikotarpį; eksploatavimo nutraukimui užbaigti reikiamų išlaidų sąmatas ir tikslus, tikėtinus rezultatus, tarpines reikšmes, atliekinių darbų datas, taip pat atitinkamus pagrindinius eksploatavimo nutraukimo rodiklius, įskaitant sukurta vertę grindžiamus rodiklius. Planą rengia branduolinės energetikos objekto licencijos turėtojas ir į jį atsižvelgiama rengiant Programos daugiametės darbo programas.

Programos tikslai

1. Bendrieji Programos tikslai:

- a) padėti Lietuvai nutraukti Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimą, ypatingą dėmesį skiriant radiacinės saugos uždavinių sprendimui ir Programos įgyvendinimo veiksmingumo optimizavimui proporcingai mažinant darbuotojų skaičių ir juos reorganizuojant;
- b) kaupti žinias apie branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimo procesą ir vykdant eksploatavimo nutraukimo veiklą susidarančių radioaktyviųjų atliekų tvarkymą, teikiant aiškias žinias apie eksploatavimo nutraukimo ir atliekų tvarkymo valdymo klausimus, geriausią valdymo praktiką, technologinius iššūkius, su eksploatavimo nutraukimo veikla susijusius darbuotojų ir plačiosios visuomenės sveikatos ir saugos protokolus, ypatingą dėmesį skiriant aplinkos taršos ir neigiamo radioaktyviųjų medžiagų poveikio sveikatai prevencijai.

Pirmos pastraipos b punkte nurodytos žinios skleidžiamos Sąjungos lygmeniu ir už jos ribų, kai tinkama, įtraukiant trečiąsias valstybes, atsižvelgiant į Sąjungos politiką ir tikslus, visose atitinkamose srityse, plėtojant galimą Sąjungos sinergiją pagal Programos bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje ir eksploatavimo nutraukimo priemonę (INSC-D), nustatytą Reglamento (Euratomas) [XXX] [X] straipsnyje.

2. Jungtinis tyrimų centras koordinuoja 1 dalies pirmos pastraipos b punkte nurodytų žinių sisteminimą ir sklaidą valstybėms narėms ir, kai tinkama, trečiosioms valstybėms, atsižvelgiant į Sąjungos politiką ir tikslus, kartu užtikrinant tinkamą Sąjungos saugumo interesų, intelektinės nuosavybės, informacijos slaptumo ir konfidencialumo bei technologinės lyderystės apsaugą. Ta veikla finansuojama pagal INSC-D programą ir Sąjunga finansuoja 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.
3. Konkretus Programos tikslas – pagal eksploataavimo nutraukimo planą atlikti inžinerinius darbus, išmontuoti bei deaktivuoti Ignalinos atominės elektrinės įrangą ir reaktorių šachtas, įskaitant radioaktyviųjų atliekų, susidarančių dėl eksploataavimo nutraukimo veiklos, tvarkymą, ir toliau saugiai tvarkyti dėl eksploataavimo nutraukimo susidariusias ir iš anksčiau likusias atliekas.
4. Pagal Programą vykdytinų veiklos sąrašas pateikiamas priede. Komisija įgyvendinimo aktais gali išsamiau apibrėžti priede išvardytos veiklos turinį, kad Programos tikslai būtų pasiekti. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 11 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

[4 straipsnis

Biudžetas

1. Programos įgyvendinimo laikotarpio nuo 2028 m. sausio 1 d. iki 2034 m. gruodžio 31 d. finansinis paketas yra 678 000 000 EUR einamosiomis kainomis.
2. Biudžetiniai įsipareigojimai dėl veiksmų, truncančių daugiau kaip vienus finansinius metus, gali būti suskaidyti į kelerius metus mokamas metines dalis.

3. Asignavimai gali būti įtraukiami į Sąjungos biudžetą po 2034 m., kad būtų padengiamos būtinos sąnaudos ir sudaromos sąlygos valdyti iki programos pabaigos nebaigtą vykdyti veiksmą.
4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas finansinis paketas ir 5 straipsnyje nurodytos papildomų išteklių sumos taip pat gali būti panaudojami teikiant Programai įgyvendinti skirtą techninę ir administracinę pagalbą, kaip antai parengiamąją, stebėsenos, kontrolės, audito ir vertinimo veiklą, institucijos informacinių technologijų sistemas bei platformas, informavimo, komunikacijos ir matomumo veiklą, įskaitant institucinį informavimą apie Sąjungos politinius prioritetus, taip pat visą kitą techninę ir administracinę pagalbą arba su darbuotojais susijusias sąnaudas, kurias Komisija patiria valdydama Programą.]

5 straipsnis

Papildomi ištekliai

1. Valstybės narės, Sąjungos institucijos, organai ir agentūros, trečiosios valstybės, tarptautinės organizacijos, tarptautinės finansų įstaigos ar kitos trečiosios šalys gali teikti papildomus finansinius ar nefinansinius įnašus į Programą. Papildomi finansiniai įnašai sudaro išorės asignuotąsias pajamas, kaip apibrėžta Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 21 straipsnio 2 dalies a, d arba e punkte arba 21 straipsnio 5 dalyje.

2. Valstybių narių prašymu Programai gali būti teikiami pagal pasidalijamojo valdymo principą valstybėms narėms skirti ištekliai. Pagal Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 62 straipsnio 1 dalies a arba c punktą, Komisija tuos išteklius valdo tiesiogiai arba netiesiogiai. Tie ištekliai papildo šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje nurodytą sumą. Tokie ištekliai panaudojami atitinkamos valstybės narės naudai. Jei Komisija dėl Programai taip suteiktų papildomų sumų nėra prisiėmusi teisinio įsipareigojimo pagal tiesioginio ar netiesioginio valdymo principą, atitinkamos sumos, dėl kurių įsipareigojimas neprisiimtas, atitinkamos valstybės narės prašymu gali būti perkeliamos atgal į vieną ar daugiau atitinkamų pirminių programų.

6 straipsnis

Alternatyvusis, mišrusis ir sudėtinis finansavimas

1. Programa įgyvendinama užtikrinant sinergiją su kitomis Sąjungos programomis. Veiksmui, kuriam skirtas Sąjungos įnašas pagal kitą programą, įnašas gali būti skiriamas ir pagal Programą. Atitinkamam įnašui taikomos atitinkamos Sąjungos programos taisyklės arba visiems įnašams gali būti taikomas bendras taisyklių rinkinys ir gali būti prisiimamas vienas teisinis įsipareigojimas. Jei Sąjungos įnašas grindžiamas tinkamomis finansuoti išlaidomis, sudėtinė parama iš Sąjungos biudžeto negali viršyti visų tinkamų finansuoti veiksmo išlaidų ir gali būti apskaičiuojama proporcingai pagal dokumentus, kuriuose nustatytos paramos sąlygos.

2. Skyrimo procedūros pagal Programą, taikant tiesioginį arba netiesioginį valdymą, gali būti vykdomos bendrai su valstybėmis narėmis, Sąjungos institucijomis, organais ir agentūromis, trečiosiomis valstybėmis, tarptautinėmis organizacijomis, tarptautinėmis finansų įstaigomis ar kitomis trečiosiomis valstybėmis (toliau – bendros skyrimo procedūros partneriai), jei užtikrinama Sąjungos finansinių interesų apsauga. Tokioms procedūroms taikomas bendras taisyklių rinkinys ir dėl jų priimami bendri teisiniai įsipareigojimai. Tuo tikslu bendros skyrimo procedūros partneriai gali suteikti Programai išteklių pagal šio reglamento 5 straipsnį arba įgyvendinti skyrimo procedūrą tiems partneriams gali būti pavesta, kai taikytina, pagal Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 62 straipsnio 1 dalies c punktą. Vykdamas bendras skyrimo procedūras, bendros skyrimo procedūros partnerių atstovai taip pat gali būti Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 153 straipsnio 3 dalyje nurodyto vertinimo komiteto nariai.

7 straipsnis

Sąjungos finansavimo įgyvendinimas ir formos

1. Programa įgyvendinama pagal Reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509 taikant tiesioginį arba netiesioginį valdymą kartu su to reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytais subjektais.
2. Sąjungos finansavimas pagal Programą gali būti teikiamas bet kokia pagal Reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509 numatyta forma, visų pirma dotacijų, apdovanojimų, viešųjų pirkimų ir nepiniginio dovanojamo turto.

8 straipsnis

Tinkamumas

1. Tinkama finansuoti Sąjungos lėšomis yra tik ta veikla, kuria įgyvendinami 3 straipsnyje išdėstyti tikslai.
2. Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 110 straipsnyje nurodytose darbo programose gali būti papildomai patikslinami šiame reglamente nustatyti tinkamumo kriterijai arba gali būti nustatomi išsamesni tinkamumo kriterijai konkreitiems veiksams, siekiant užtikrinti, kad šio reglamento 3 straipsnyje nustatyti tikslai būtų pasiekti.

9 straipsnis

Bendro finansavimo normos

Pagal Programą taikoma bendra didžiausia Sąjungos bendro finansavimo norma negali viršyti [86] proc. Likusį finansavimą skiria Lietuva ir jis teikiamas iš papildomų, kitų nei Sąjungos biudžetas, šaltinių.

10 straipsnis

Darbo programa

1. Programa įgyvendinama Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 110 straipsnyje nurodytomis darbo programomis. Darbo programos priimamos laikantis 11 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
2. Darbo programose atsižvelgiama į taikomą eksploataavimo nutraukimo planą, kuriuo grindžiamas Programos stebėjimas ir vertinimas.

11 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.
3. Kai komiteto nuomonei gauti būtina rašytinė procedūra, tokia procedūra laikoma baigta be rezultato, jei per nuomonei pateikti nustatytą laikotarpį taip nusprendžia komiteto pirmininkas arba to prašo paprastoji komiteto narių dauguma.

12 straipsnis

Panaikinimas

Reglamentas (ES) 2021/101 panaikinamas nuo 2028 m. sausio 1 d.

13 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Šis reglamentas neturi poveikio pagal Reglamentą (ES) 2021/101 pradėtų veiksmų tęsimui ar keitimui, ir tas reglamentas toliau taikomas tiems veiksmams tol, kol jie užbaigiami.
2. Programos finansinio paketo lėšomis taip pat gali būti finansuojamos techninės ir administracinės pagalbos išlaidos, būtinos užtikrinti perėjimui nuo priemonių, patvirtintų pagal Reglamentą (ES) 2021/101, prie Programos.

14 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2028 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė

PRIEDAS

3 straipsnio 3 dalyje nustatytas konkretus tikslas apima veiklą, įtrauktą į eksploatavimo nutraukimo planą, kurį Lietuva pateikė pagal Reglamentą (ES) Nr. 1369/2013, ir vėlesnėse jo peržiūrose, visų pirma:

I) Reaktorių šachtų išmontavimas:

- 1) viršutinių ir apatinių zonų (vadinamų atitinkamai R1 ir R2 zonomis) išmontavimo ir deaktivavimo užbaigimas;
- 2) garo būgnų separatorių išmontavimo užbaigimas;
- 3) veikla, susijusi su [...] reaktorių aktyviosiomis zonomis (vadinamomis R3 zona):
 - a) sukurta ir licencijuota išmontavimo technologija;
 - b) įrengta ir veikia išmontavimo įranga;
 - c) reaktorių šachtų centrinių zonų išmontavimas ir deaktivavimas pagal eksploatavimo nutraukimo planą; pažanga vertintina pagal pašalintų medžiagų kiekį ir rūšį, taip pat pagal sukurtą vertę;
 - e) veikianti reaktorių atliekų laikina saugykla;

II) Pastatų griovimo programos įgyvendinimas. Pažanga, padaryta įgyvendinant šį tikslą, turi būti vertinama pagal nugriautų pastatų kiekį ir pagal sukurtą vertę.

- III) Ignalinos atominės elektrinės (IAE) eksploatavimo nutraukimo programos veiksmingumas optimizuojamas visų pirma proporcingai mažinant dalyvaujančių darbuotojų skaičių ir juos reorganizuojant. Atsižvelgiant į numatytą išmontavimo veiklą ir į tai, kad IAE pasirinko visišką reaktorių šachtų centrinių zonų išmontavimą pavesti išorės subjektams, eksploatavimo nutraukimo veikloje dalyvaujančių darbuotojų skaičių siekiama sumažinti trečdaliu, palyginti su etato ekvivalentų skaičiumi 2024 m. pabaigoje. Kai aktualu, darbuotojams, kuriuos paveiks reorganizavimas ir užsakomųjų paslaugų procesas, gali būti suteikta tikslinė galimybė pasinaudoti perkvalifikavimo, kvalifikacijos kėlimo ir persikirstymo priemonėmis. Pažanga vertinama atsižvelgiant į konkrečius pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius, patvirtintus įgyvendinimo darbo programose.
- IV) Saugus eksploatavimo nutraukimo metu susidariusių ir istoriškai paveldėtų atliekų tvarkymas iki jų perdavimo saugoti ar šalinti (priklausomai nuo atliekų kategorijos), įskaitant atliekų tvarkymo infrastruktūros darbų ir paviršinio atliekyno užbaigimą. Tai turi būti įgyvendinta pagal galutinės redakcijos eksploatavimo nutraukimo planą. Pažanga vertintina pagal perduotų saugiai saugoti arba šalinti atliekų kiekį ir rūšį, taip pat pagal sukurtą vertę.
- V) Radiologinių pavojų mažinimas. Pažanga vertintina atliekant veiklos ir objekto saugos įvertinimus, nustatant būdus, kuriais gali įvykti apšvitos atvejai, ir įvertinant galimų apšvitos atvejų tikimybę bei apšvitos stiprumą.

3 straipsnio 3 dalyje nustatytas konkretus tikslas neapima panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų šalinimo į giluminį geologinį atliekyną ir giluminio geologinio atliekyno įrengimo finansavimo.